

Сучасний стан, проблеми та перспективи реформування та енерго-ефективного розвитку ЖКГ у 2007-2010 роках

кандидат технічних наук

НОВИКОВ М. М.

завідувач сектором
перспективного планування
управління житлово-
комунального господарства
Дніпропетровської
облдержадміністрації

Серед пріоритетних завдань державної політики у сфері забезпечення енергетичної безпеки України визначені ті, що направлені на реалізацію енергоефективних інвестиційних проектів, спрямованих на скорочення питомих витрат енергетичних ресурсів у паливно-енергетичному комплексі, промисловості, сільському господарстві, житлово-комунальному господарстві та соціально-побутовій сфері, використання нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії. Планом заходів щодо забезпечення енергетичної безпеки України у сфері енергозбереження передбачено розроблення галузевих та регіональних програм підвищення енергоефективності.

Головною причиною непомірно високих витрат на житлово-комунальні послуги і величезних фінансових зобов'язань держави в сфері житлово-комунального господарства безумовно є його низька енергоефективність. Більш 85% вартості житлово-комунальних послуг, наданих населенню і бюджетній сфері, прямо чи побічно зв'язані з фінансуванням тепло-, електро-, газо-, водопостачання, а також поточного ремонту інженерних мереж будинків і їхніх конструктивних елементів з метою підвищення теплозахисту (ремonti покрівель, міжпанельних швів, вхідних дверей і віконних конструкцій, та ін.).

Низька енергетична ефективність збільшує витрати, спричиняє підвищення соціальної нестабільності. В решті решт, низька ефективність є причиною високого тарифу. Це один із чинників

для визначення правильної політики реформування ЖКХ.

Отримані в спадщину енергоємні технології та устаткування з кожним роком обходяться усе дорожче. Витрата енергії на обігрів будинків у нас в 3-5 разів, а води - в 4-10 разів більше, ніж у країнах Європи з подібним кліматом. Тому спорів щодо важливості вирішення питань енергозбереження немає. Проте дотепер ці питання на належному рівні не зважувалися. Потрібні інноваційні рішення і нові організаційні підходи, у тому числі, в першу чергу, в створенні механізмів фінансування і стимулювання енергозберігаючих розробок.

По-перше, слід виявити основні питання, що стримують технічне переоснащення житлово-комунальної галузі:

1.Реформування галузі стримувалось та продовжує стримуватись відсутністю системного вирішення багатьох взаємопов'язаних питань (в першу чергу питань власності, недосконалої тарифної політики) в умовах перехідної економіки.

2.Не в достатньому обсязі використовуються сучасні інформаційні технології та можливості міжнародного співробітництва.

3.Вкрай недостатня увага наділяється інноваційним рішенням та впровадженню новітніх технологій, занадто повільний перехід на альтернативні джерела енергії.

4.Недостатній рівень інформованості населення і залучення громадськості до прийняття рішень:

- неадекватна оцінка переважною частиною населення стану житлово-комунальної сфери;
- нерозуміння задач, цілей і наслідків реформування житлово-комунального господарства;
- недостатня цивільна підтримка реформи житлово-комунального господарства, самовідсторонення населення від участі в її реалізації.

5.Недостатнє використання ринкових механізмів.

6. Не залучені до вирішення проблем житлово-комунального господарства підприємці та суб'єкти середнього і малого бізнесу.

7. Відсутня інфраструктура для реалізації сучасних підходів до вирішення проблем житлово-комунального господарства - немає консалтингу, експертизи, аудиту, участі науки, відсутній координаційний центр сучасного рівня.

8. Не вирішені фінансово-організаційні питання, у тому числі стимулювання енергозбереження.

8.1. Відсутня державна концепція залучення в галузь інвестицій:

- неефективні механізми фінансування капітальних інвестицій за рахунок засобів державного бюджету. Низький рівень фінансування проєктів капітальних інвестицій за рахунок інструментів ринка фінансових послуг;

- відсутня інформація для потенційних інвесторів про привабливість інвестування в галузь і формах забезпечення.

9. Не підвищується професійний рівень учасників реформи, не проводяться тренінги, курси перепідготовки, семінари, конференції з інноваційних рішень.

10. Інші, пов'язані з неефективною системою регулювання діяльності комунальних підприємств:

- неналежне виконання органами місцевого самоврядування функцій регулювання;

- непогодженість законодавства по визначенню повноважень органів влади у відношенні регулювання тарифів; відсутність необхідних методик і т.п.;

- відсутність механізму відшкодування збитків підприємств при неповному відшкодуванні тарифом економічно обґрунтованих витрат підприємств;

- неефективне керування об'єктами обласної і комунальної власності, збиткова діяльність підприємств;

-значні суми простроченої дебіторської і кредиторської заборгованості;

-відсутність ефективних договірних відносин між підприємствами - виробниками послуг і органами місцевого самоврядування.

Необхідно зазначити також основні фактори, що стримують інноваційну діяльність. До них належать:

-недосконалість законодавства відносно підтримки і стимулювання виробників інноваційної продукції;

-неможливість у короткі терміни забезпечити сертифікацію підприємств і стандартизацію продукції за державними та міжнародними стандартами та інші чинники як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру.

Крім того, до факторів, що мають суттєвий вплив на інноваційну діяльність, належать:

-недосконалість системи фінансування та регулювання, організації науково-інноваційної діяльності на підприємствах і, як результат, незначний обсяг конкретних розроблень та впровадження інноваційного продукту;

-низький рівень впровадження новітніх технологій у виробництво;

-неналагодженість міжкоопераційних зв'язків у науковій та виробничій сферах.

Мабуть, доцільно в таких умовах направити зусилля для створення відповідної атмосфери, належного інформаційного і ділового простору, створення підґрунтя для розбудови системної інноваційної роботи, в тому числі в житлово-комунальному господарстві Дніпропетровської області, для вирішення питань енергозбереження та енергоефективного стійкого розвитку галузі та регіону. Ми врахували рекомендації попередньої науково-практичної конференції та відроджуємо діяльність координуючого органу - Асоціації «Координаційний Центра по науці та технологіям».

Користуючись нагодою, запрошуємо до спільної роботи.

Ми маємо пропозиції від виробників енергозберігаючого обладнання та від розробників енергоефективних технологій нового покоління, застосування яких може докорінно змінити кризову ситуацію, яка спостерігається останніми роками. Інформацію про такі розробки можна було побачити на виставці, в рамках якої проходить наша науково-практична конференція. Крім того, я запросив авторів та спеціалістів, про розробки яких ще не так широко відомо. В своїх коротких виступах вони покажуть, які можливості відкривають новітні технології та інноваційний шлях розвитку житлово-комунальної галузі.

Перелік загальних та конкретних рекомендацій, котрі ми можемо надати вже сьогодні, може бути великим, але він може бути дійсно корисним, якщо буде підкріплений відповідними методиками, досвідом впровадження, фінансами. Головним чинником і запорукою того, що ми отримуємо належний результат, стане реформування галузі, яке стримувалось на протязі останніх років. На 2007 рік передбачено провести велику роботу по створенню законодавчої і нормативної бази для здійснення реформ - передбачено прийняти житловий кодекс України, створити та представити до Верховної Ради десятки проектів законів України, розробити чисельні розпорядження та постанови КМУ, провести відповідну роботу з організаційно-інформаційного забезпечення реформування галузі. Про масштабність роботи свідчать також заяви експертів і самого міністра Мінбуда В.Рибака щодо обсягів фінансування - планується вкласти 50 млрд, гривень в реформування ЖКГ до 2010 року, (за свідченнями Інтерфаксу, на сумісному засіданні колегії міністерства та президії Національної академії наук України у січні цього року В. Рибак відмітив, що ці кошти будуть складатися з коштів державно-

го бюджету, місцевих бюджетів, а також кредитів та нагадав, що в минулому році на фінансування житлово-комунального підприємства було відраховано 1,6 млрд.грн., в цьому році фінансування значно зросло та становить 4 млрд.грн.).

З огляду на масштабність планів, враховуючи реальність ситуації, що склалася, можна передбачити, що найбільш важка ноша ляже на міста. Тому одним із найважливіших чинників буде відношення громади до того, як буде проходити реформування, де і як будуть впроваджуватися енергозберігаючі технології та обладнання. Розроблено комплекс першочергових заходів щодо реформування житлово-комунального господарства Дніпропетровської області.

Слід на місцевих рівнях вивчати ситуацію та намагатись залучити необхідні ресурси для вирішення проблеми. Ще раз хочу підкреслити, що, на жаль, за останні роки житлова-комунальна галузь, будучи некерованою, на етапі переходу до ринкових відносин втратила дуже багато, насамперед, спеціалістів. Що до інформаційно-методичного забезпечення, то воно не відповідає вимогам часу. Не всім, на жаль, відомо, що для сприяння інноваційному розвитку регіону, обласна державна адміністрація веде активну співпрацю з Дніпропетровським технологічним парком "Машинобудівні технології" та "Українською державною інноваційною компанією". Маємо надію, що можливості щодо використання пільгового режиму оподаткування, що надаються проектам технологічних парків, фінансових ресурсів УДІК та організаційних можливостей облдержадміністрації дозволять розпочати створення ефективно діючої інноваційної інфраструктури.

Таким чином, сьогодні на території Дніпропетровської області створено деякі умови для реалізації великої справи - створення функціональної інфраструктури інноваційного розвитку регіону.

В ринкових умовах не може бути командно-адміністративних наказів, але в умовах перехідної економіки і кризи, яка охопила житлово-комунальну галузь, необхідність поліпшення керування енергозбереженням є об'єктивно необхідною. Тому головною задачею в найближчий період буде створення інноваційної програми підвищення рівня енергоефективності та екологізації житлово-комунального господарства Дніпропетровської області на 2007-2010 рр. Таку програму сектор перспективного планування управління житлово-комунального господарства Дніпропетровської облдержадміністрації з власної ініціативи розробляє з залученням фахівців, експертів, підприємців, бізнесменів, громадськості. Ми можемо представити вже зараз проект цієї програми. Особливістю інноваційної програми стане те, що вона буде направлена на вирішення першочергових завдань галузі, а перевага щодо вибору виконавців буде віддаватись тим, хто запропонує найкращі умови з огляду на категорію «якість-вартість-термін виконання» для конкретних об'єктів.

На стан виконання програм, які вже затверджені і діють, інноваційна програма не вплине.

Вирішення накопичених проблем за рахунок інноваційних системних підходів дозволить по експертним оцінкам на протязі 2-4-х найближчих років позитивно зрушити хід реформ та надати імпульс до впровадження енергозберігаючих розробок, отримати значну, понад 20-30%, економію паливно-енергетичних ресурсів.